

Kotipirtti ry / Käräjätörmän monisukupolvinen yhteisökylä

Kuule muistisairaita – tavoita tärkeät viestit

Kuva: Veera Magdaleena Juutinen

Miksi

Muistisairaat ovat yksilöitä, mutta he ovat myös ryhmä, jolla on sanottavaa ja joka haluaa tulla kuulluksi. Muistisairaiden näkemyksiä ja palautetta tarvitaan asumisen ja hoivan suunnittelun ja toteutuksen tueksi. Muistisairaiden äänen kuuleminen on tärkeää myös siksi, että sairastuneita saatetaan suojella liikaa, jopa estää puhumasta ja kertomasta muille kiusallisia totuuksia. Rankka tapa puhua asioista voi saada aikaan sen, että tulee sivuutetuksi. Onkin tärkeää, että tavoitetaan ja sanoitetaan sanojan viesti siten kuin hän itse sen tarkoittaa. Muistisairaita tulee kuulla ajoissa ja oikeaan aikaan käyttäen kerättyä tietoa heidän edukseen.

Kenelle

Kuulemisen taitoja tarvitsevat muistisairaiden kanssa toimivat ja he, jotka suunnittelevat ja toteuttavat muistisairaille tulevia asioita.

Miten

- Kuuleminen toteutetaan haastatteluilla, jotka sovitaan ja toteutetaan riittävän nopealla aikajänteellä. Varmistussoitto, asialliset vastaukset haastateltavan kysymyksiin, päivätty selkoesite ja tekstiviesti auttavat haastateltavaa muistamaan oman haastattelun ajankohdan. Tuttuja voi haastatella puhelimitsekin.
- Hyvää keskittymisaikaa on rajallisesti. Päivä toimii iltaa paremmin. Toimivin on tuttu, rauhallinen tila ja pieni, toisiaan kuunteleva ryhmä.
- Yksilö- ja pienryhmähaastatteluihin tarvitaan muutama pääteema ja yksinkertaisia, avoimia kysymyksiä. Lyhyen pohjustuksen jälkeen teemaan virittävät kuvat, jokin helpo kysymys ja mahdollinen käsiäänestys.

Mitä

Muistisairaiden kuuleminen saatetaan kokea vaikeaksi ja he saattavat siksi tulla helposti sivuutetuiksi. Heilläkin voi olla paljon sanottavaa, vaikka sanat olisivat hukassa.

Muistisairaiden kuulemisessa tärkeää on oikea ajoitus, arkinen sanoittamisen tapa, arvostava henki ja rauhallinen tila. Nämä huomioimalla voidaan saada esille muistisairaiden näkökulma, jonka pohjalta asioita voidaan kehittää heidän edukseen.

- Keskustelua tukevat jatkamaan kannustavat ilmeet ja eleet, yhteenvedot, toistot ja kysymykset: "Ymmärsinkö oikein, että ...?" Ilmapiiri vaikuttaa siihen, mitä haastateltavat sanovat.
- Kukin haastateltava miettii teemoja omalta kannaltaan, mutta vaikeita asioita voi olla helpompi miettiä jonkun toisen lähtökohdista. Tunnemuistot ja asiasta eksymiset liittyvät usein mutkan kautta teemaan ja ovat siksi tärkeitä. Tärkein viesti voi selvitä rivien välistä tai vasta haastattelun päätyttyä.
- Ryhtiä haastatteluun tuo yhdessä tai avustajan kanssa täytettävä kyselylomake kyllä-ei-väittämin tai lista, josta voi valita mieleisiä asioita. Osallistujien taustatiedot voivat tuoda lisävalaistusta haastatteluihin.

Kenen kanssa

Haastattelusta käydään etukäteen kertomassa siellä, missä haastateltavat ovat tai kerrotaan siitä puhelimitse. Tiedot tarvitaan myös kirjallisina, jotta jokin tuttu taho, kuten hoitaja tai yhdistys voi selvittää, mistä haastattelussa on kyse.

Millä resursseilla

Haastatteluihin tarvitaan häiriötön tila. Haastattelun kesto on noin tunti. Haastattelut tallennetaan luvalla ja tiedot käsitellään nimettöminä. Kun on puhuttu paljon, äänite, omat muistiinpanot ja oivallukset helpottavat tietojen käsittelyä ja tulkintaa.

